

El conflicte irresolt

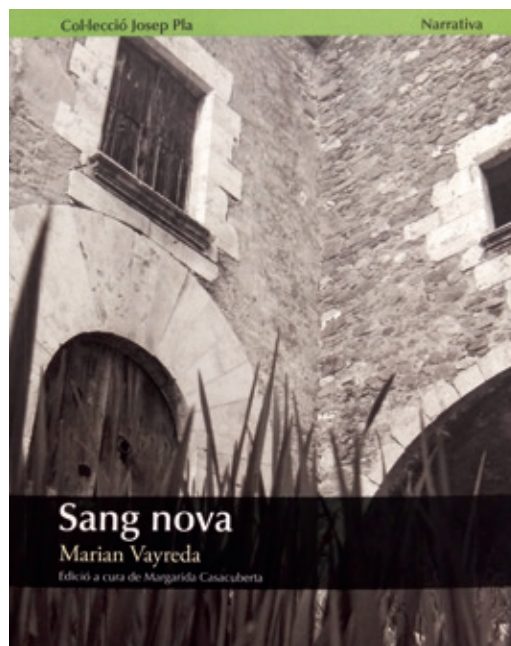
EDGAR ILLAS

Comparada amb els altres dos llibres de Vayreda, *Records de la darrera carlinada* (1898) i *La punyalada* (1904), la novel·la *Sang nova* (1900) és menys coneguda i menys apreciada. Sempre s'ha dit que és una novel·la programàtica, allargassada, amb personatges de cartó pedra la funció dels quals és representar la tesi de l'autor. Tot això és cert. *Sang nova* és la història de l'esforç de Ramon de Montbrí, un hereu de muntanya (però que ha estudiat enginyeria), per «canviar la sang del poble» (p. 60) i crear una societat nova que sintetitzi progrés i tradició, ciència i fe. La novel·la és una estampació de la doctrina del regionalisme catòlic.

Ara bé, hi ha tres coses que ens permeten valorar l'obra altra vegada. La primera és l'edició impecable de Margarida Casacuberta, que ha acostat el text a la llengua normativa, tot i mantenir les formes col·loquials de l'original. Per tant, el text és altra vegada llegible. La segona és que la varietat de narratives híbrides actuals ens ha fet tornar a acostumar a llegir paràgrafs d'idees, amb llargues converses i

tota mena de descripcions especulatives. El valor literari ja no està tan condicionat pel precepte romàntic, predominant durant tota la modernitat, que és que l'obra ha de ser autònoma, ben acabada i sense dependre de les idees que pugui contenir o dels usos que se'n puguin fer. Això permet que tornem a apreciar formes i temes que abans consideràvem externs a la literatura.

I la tercera cosa és que, de fet, *Sang nova* no és una mera il·lustració d'idees, sinó que mostra un conflicte entre models de societat irresolt. Tal com diu Casacuberta, Vayreda no crea cap «fal·làcia que tranquil·litzi els esperits atemorits davant del caos de la modernitat» (p. 21). *Sang nova*, doncs, amb una oralitat fresquíssima («Emprò em sembla que no és pas tot u ser retingut o anar escanyat» —p. 65—, que vol dir que una cosa és ser garrepa i l'altra ser pobre), desestabilitza no només la tesi que construeix sinó també els prejudicis que hem heretat durant la seva recepció.



VAYREDA, Marian

Sang nova

Edició de Margarida Casacuberta

Diputació de Girona

Girona, 2017



La boira del nazisme a Catalunya

ARBONÈS, Jordi

SOLÉ, Felip

Boira negra a Barcelona

Pagès Editors

Lleida, 2015. 327 p.